It-Taghlim tas-Sewwa

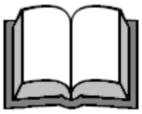

Harsa lejn l-izvilupp ta' taghlim Kattoliku Ruman, mill-istorja tal-Knisja ta' Gesu'. Ha nzommu shih mat-taghlim ta' l-appostli; ha jkollna l-kuragg inwarrbu t-tradizzjonjiet umani, b'hekk naghrfu 'l Alla fis-sewwa u noghgbuh f'kollox.

1. Katekizmu
2. Koncilji
3. Apokrifa
4. Storja

<u>1. Katekizmu</u>

- Il-Knisja Kattolika Rumana **tammetti** dwar it-taghlim!

Kwotazzjonijiet:

Il-Katekizmu tal-Knisja Kattolika
Arcidjocesi Ta' Malta
Gwanni Pawlu II
25 ta' Gunju 1992

Pagna 4

Kristu r-raghaj it-tajjeb li bl-awtorita' **tieghu** imexxi u jhares il-fidili tieghu, jigbidhom lejh bil-hlewwa tas-sinfonija **tal-verita'**, u jmiddhom ghad-dell tas-sigra tal-hajja, is-salib tieghu, li bih **kisbilna** s-salvazzjoni u **fethilna** s-sema.

Pagna 20 Paragrafu 15

Is-salvazzjoni li sehhet **darba ghal dejjem** permezz ta' **Kristu Gesu'**.

Pagna 36 Paragrafu 65

Araw ghaliex issa, jekk xi hadd irid jistaqsih [lil Alla] jew jixtieq minn ghandu xi **dehra j**ew **rivelazzjoni**, mhux biss ikun jaghmel xi bluha**,** imma jkun ukoll joffendi lil Alla, ghax ma jkunx qed jitfa' harstu biss fuq Kristu, imma jkun ifittex xi hag'ohra, jew xi haga gdida.

Pagna 36 Paragrafu 66

M'ghandniex nistennew ebda **rivelazzjoni** pubblika gdida f'dan iz-zmien qabel id-dehra glorjuza ta' Sidna Gesu' Kristu.

Pagna 43 Paragrafu 104

Fl-Iskrittura Mqaddsa l-Knisja ssib bla heda l-manteniment u l-qawwa taghha, ghax ma tilqax l-Iskrittura bhala biss kelma tal-bniedem, imma tilqaghha bhala dak li tassew hi, **il-Kelma ta' Alla**. **Fil-Kotba Mqaddsa**, il-Missier tas-sema, bit-tjieba kollha tieghu, jigi quddiem uliedu u joqghod jithaddet maghhom.

Pagna 49 Paragrafu 131

Hemm tant qawwa u sahha **fil-Kelma ta' Alla**, li zzomm u tqawwi l-Knisja, issahhah ulied il-Knisja fil-fidi taghha, tmantni lil ruhhom, u hi nixxiegha safja li ma tintemm qatt fil-hajja spiritwali taghhom. Jehtieg li l-bieb ta' **l-Iskrittura Mqaddsa** jkun miftuh berah ghall-insara.

Pagna 49 Paragrafu 133

Il-Knisja theggeg bil-qawwa kollha u tinsisti ma' l-insara kollha biex bil-qari ta' spiss **tal-Kotba Mqaddsa** jaghrfu lil Kristu Gesu'. Fil-fatt min ma jafx **il-Kotba Mqaddsa** ma jafx lil Kristu.

Pagna 50 Paragrafu 135

Il-Kotba Mqaddsa fihom **il-Kelma ta' Alla**, u ghax huma ispirati huma tassew din il-Kelma.

Pagna 50 Paragrafu 136

Alla hu l-awtur ta' **l-Iskrittura Mqaddsa** ghax nebbah in-nies li kitbuha, hadem fihom u bihom. Hu jizgura ukoll li l-kitbiet taghhom jghallmu bla zball il-verita' tas-salvazzjoni.

Pagna 51 Paragrafu 143

Bil-fidi l-bniedem ihalli ghal kollox f'idejn Alla l-intelligenza u r-rieda tieghu u, b'ruhu u gismu jaghti l-kunsens tieghu lil Alla, awtur tar-rivelazzjoni. L-Iskrittura sejjah ubbidjenza **tal-fidi** din it-twegiba tal-bniedem lil Alla, li jirrevela lilu nnifsu.

Pagna 52 Paragrafu 150

Hi haga xierqa u sewwa li wiehed **jafda** ruhu ghal kollox f'Alla u jemmen bis-shih kull ma jghid.

Pagna 52 Paragrafu 153

Il-fidi hi **grazzja**. **Il-fidi** hi don ta'Alla, virtu sopranaturali msawba fina minnu.

Pagna 75 Paragrafu 232

L-insara jitghammdu fl-isem tal-Missier u ta' l-Iben u ta' l-Ispirtu s-Santu. **iwiegbu**: Nemmen ghat-tliet mistoqsijiet li jsirulhom ha **jistqarru** l-fidi taghhom fil-Missier, fl-Iben u fl-Ispirtu s-Santu.

Pagna 118 Paragrafu 430

Gesu' bil-Lhudi jfisser Alla **jsalva**. Ghaliex Alla biss jista' **jahfer** id-dnubiet, hu Alla li, f'Gesu', Ibnu minn dejjem ta' dejjem u li sar bniedem, **isalva** l-poplu minn dnubietu.

Pagna 118 Paragrafu 432

L-isem ta' Gesu' jfisser li l-istess Isem ta' Alla jinsab fil-Persuna ta' Ibnu, sar bniedem biex jehles il-bnedmin kollha **darba ghal dejjem** minn dnubiethom. Hu l-Isem ta' Alla **biss** li jaghti s-salvazzjoni, u issa jista' jissejjah minn kulhadd ghax Gesu' inghaqad mal-bnedmin kollha bl-inkarnazzjoni hekk li mkien taht is-sema **ma hemm** Isem Iehor moghti lill-bnedmin li bih ahna ghandna nkunu salvi.

Pagna 129 Paragrafu 480

Gesu' Kristu hu veru Alla u veru bniedem, u Persuna wahda, il-Persuna divina; ghalhekk hu **l-Medjatur wahdieni** bejn Alla u l-bnedmin.

Pagna 129 Paragrafu 481

Gesu' ghandu **zewg** naturi, in-natura divina u n-natura umana, **mhux** imhalltin ma' xulxin, imma maghqughdin flimkien fil-Persuna wahda tal-Iben ta' Alla.

Pagna 138 Paragrafu 519

U issa wkoll hu [Kristu] **id-Difensur** taghna quddiem il-Missier, dejjem haj biex **jidhol** ghalina. B'dak kollu li minnu ghadda u b'dak kollu li bata ghalina **darba ghal dejjem**, jibqa' dejjem **jidher** ghaliha quddiem Alla.

Pagna 139 Paragrafu 524

Il-Knisja tinghaqad max-xewqa tieghu [ta' Gwanni l-Battista]: jenhtieg **jikber** Hu [Gesu'] u nickien jien.

Pagna 140 Paragrafu 529

Perfetta u **wahdanija**, ta' l-offerta tas-salib li jaghti s-salvazzjoni, li Alla hejja ghall-popli kollha.

Pagna 142 Paragrafu 537

Bil-Maghmudija, in-nisrani jixxebbah… ma' Gesu', u fil-Maghmudija tieghu ghex minn qabel il-mewt u l-qawmien tieghu mill-imwiet: in-nisrani ghandu jidhol f'dan il-misteru ta' l-gharfien tac-cokon u xejn tieghu u ta' l-indiema, **jinzel** fl-ilma' ma' Gesu'.

Pagna 143 Paragrafu 540

Hu ghalhekk li Kristu rebah ix-xitan ghalina. Ghax ahna ma ghandniex **qassis il-kbir** li ma jistax jaghder id-dghufija taghha, imma ghandna **wiehed** li kien imgarrab bhalna f'kollox **minbarra** d-dnub.

Pagna 150 Paragrafu 571

Il-pjan ta' Alla ghas-salvazzjoni sehh **darba ghal dejjem** bil-mewt li fdietna ta' Ibnu Gesu' Kristu.

Pagna 150 Paragrafu 572

Il-Knisja thares bil-fedelta kollha t-tifsir ta' kull ma hemm **fl-Iskrittura** li ta Gesu' stess.

Pagna 154 Paragrafu 589

Ghax, kif qalu sewwa fit-tahwida li fiha sabu ruhhom: Min jista' jahfirhom id-dnubiet **hlief** Alla **biss**?

Pagna 154 Paragrafu 589

Jidghi, ghax kien bniedem u ghamel lilu nnifsu daqs Alla.

Pagna 160 Paragrafu 610

Lejlet il-Passjoni, meta kien ghadu hieles, Gesu' b'din l-Ahhar Ikla ma' l-appostli ghamel **it-tifkira** ta' l-offerta hielsa tieghu lill-Missier ghas-salvazzjoni tal-bnedmin kollha.

Pagna 161 Paragrafu 613

Il-mewt ta' Kristu hi s-sagrificcju **wahdieni** u **definittiv**.

Pagna 161 Paragrafu 614

Dan is-sagrificcju ta' Kristu huwa **uniku**, **itemm** u **jghaddi** s-sagrificcji kollha.

Pagna 161 Paragrafu 615

Gesu' **patta** ghad-dnubiet taghna u ta hlas **xieraq** lill-Missier ghal dnubietna.

Pagna 161 Paragrafu 616

Ebda bniedem, l-anqas l-ikbar qaddis, ma seta' jitghabba bid-dnubiet tal-bnedmin kollha u joffri lilu nnifsu b'sagrificcju ghal kulhadd.

Pagna 162 Paragrafu 618

Is-salib hu s-sagrificcju **wahdieni** ta' Kristu **il-medjatur wiehed** bejn Alla u l-bniedem.

Pagna 164 Paragrafu 628

Il-Maghmudija, li s-sinjal **shih** u **originali** taghha hi **l-immersjoni**.

Pagna 173 Paragrafu 662

Gesu', **il-Qassis wahdieni** tal-Patt il-Gdid u **ghal dejjem** ma dahalx f'santwarju maghmul b'idejn il-bnedmin… imma dahal fis-sema stess, biex issa **jidher** ghalina quddiem Alla. Kristu fis-sema jaqdi **dejjem** is-sacerdozju tieghu, **dejjem** haj biex **jidhol** ghal dawk li bih jersqu lejn Alla.

Pagna 173 Paragrafu 666

Gesu' Kristu, **ir-Ras** tal-Knisja.

Pagna 173 Paragrafu 667

Gesu' Kristu, issa li dahal **darba ghal dejjem** fis-santwarju tas-sema, **jidhol** dejjem ghalina bhala **medjatur** taghna u jizgurana li l-Ispirtu s-Santu jibqa' dejjem jissawwab fina.

Pagna 174 Paragrafu 668

Gesu' Kristu hu l-Mulej: ghandu **kull** setgha fis-sema u **fl-art**.

Pagna 179 Paragrafu 686

Il-Pjan ta' Alla li **jsehh** fi Kristu, **il-kbir** fost hafna **ahwa** u **r-Ras** tal-holqien gdid.

Pagna 179 Paragrafu 687

Dawk li **jemmnu** fi Kristu jaghrfuh [lil Alla] ghax jghammar fihom.

Pagna 193 Paragrafu 751

Il-kelma Knisja, ekklesia mill-Grieg, ek kalein issejjah ghall-gemgha, tfisser sejha u tintuza biex tfisser **gemghat tal-poplu**.

Pagna 194 Paragrafu 754

Kristu **wahdu** hu l-bieb li wiehed jista' jidhol minnu.

Pagna 194 Paragrafu 755

Il-Mulej stess ixebbah lilu nnifsu mal-gebla li warrbu l-bennejja u li saret **il-gebla tax-xewka**. Fuq dan **il-pedament** tinbena l-Knisja mill-Appostli.

Pagna 198 Paragrafu 771

Kristu, **il-medjatur wahdieni**.

Pagna 201 Paragrafu 784

Kristu l-Mulej, **il-Qassis il-kbir** mehud minn fost il-bnedmin, ghamel mill-Poplu gdid saltna u **qassisin** ghal Alla Missieru.

Pagna 206 Paragrafu 803

Intom [il-Kristjani] gens mahtur, **sacerdozju** regali, nazzjon **qaddis**, poplu li Alla kiseb ghalih.

Pagna 211 Paragrafu 823

Kristu, l-Iben ta' Alla, li flimkien mal-Missier u ma' l-Ispirtu, hu **wahdu** qaddis.

Pagna 211 Paragrafu 823

Il-Knisja mela hi **l-Poplu qaddis** ta' Alla u l-membri taghha jissejhu **qaddisin.**

Pagna 261 Paragrafu 1051

Kristu **l-imhallef** tal-hajjin u tal-mejtin

Pagna 287 Paragrafu 1141

Dan **is-sacerdozzju** komuni ta' **kulhadd** hu s-sacerdozju ta' Kristu, li hu **wahdu l-Qassis**, **sacerdozju** li fih ghandha sehem il-membri **kollha** tieghu.

Pagna 305 Paragrafu 1214

Tghammed, baptizein bil-Grieg, baptizare bil-latin tfisser **tghaddas**, **iddahhal** fl-ilma.

Pagna 348 Paragrafu 1577

Ara 1 Tim 3:1-13, Titus 1:5-9.

Il-Knisja Kattolika Rumana tittraduci dan il-vers hekk:

Il-Bibbja It-Tieni Edizzjoni

Ghaqda Biblika Maltija 1996

1 Tim 3:1-13.

L-ghazla ta' l-isqof.

Din kelma ta' min joqghod fuqha… Jehtieg, imma, li l-isqof… li jkun ragel ta' **mara**… li jkun ragel jaf imexxi tajjeb **id-dar** tieghu; u li jzomm lil **uliedu**… Ghax jekk wiehed ma jkunx jaf imexxi **'l daru** stess, kif jista' jiehu hsieb il-Knisja ta' Alla?

L-ghazla tad-djakni.

Hekk ukoll id-djakni… Hekk ukoll **in-nisa** taghhom… Id-djakni jkunu rgiel li ma jkunux mizzewgin ma' aktar minn **mara** wahda, u li jkunu jafu jmexxu **'l uliedhom** u **'l djarhom** sewwa.

Titus 1:5-9.

Tahtar presbiteri f'kull belt, skond ma ordnajtlek. Kull min ikun mahtur… ikun ragel ta' **mara** wahda, u jkollu **uliedu** jemmnu… L-isqof… ghandu jkun… bniedem li jzomm shih **mal-kelma**.

Pagna 355 Paragrafu 1441

Alla **biss** jahfer id-dnubiet.

Pagna 391 Paragrafu 1610

Il-kuxjenza morali dwar li z-zwieg hu **wiehed** u ma **jinhallx**.

Pagna 391 Paragrafu 1611

Iz-zwieg hu **wiehed** u ma **jinhallx**.

Pagna 392 Paragrafu 1615

R-rabta taz-zwieg ma **tinhallx**.

Pagna 420 Paragrafu 1709

Min **jemmen** fi Kristu jsir **iben Alla**.

Pagna 421 Paragrafu 1715

Min **jemmen** fi Kristu ghandu l-hajja gdida **fl-Ispirtu s-Santu**.

Pagna 475 Paragrafu 2005

Il-grazzja, ghax hi ta' l-ordni sopranaturali, la jista' jkollna esperjenza taghha, lanqas nistghu naghrfuha jekk mhux **bil-fidi**. Mela ma ghandniex nafdaw fuq **is-sentimenti** taghna jew fuq **il-hidmiet** taghna biex naslu nghidu li ahna gustifikati u salvati.

- B'mod kontradittorju il-Knisja Kattolika Rumana tghallem **l-oppost**!

Magisteru tal-Knisja Rumana biss jistghu jfissru l-Iskrittura, minflok li l-Kelma ta' Alla tfisser lilha nfisha.

Papa fil-Vatikan: bhala kap, bieb u blata tal-Knisja Rumana u Vigarju fuq l-art; minflok Gesu' li hu r-Ras, il-bieb u l-Blata tal-Knisja u ghandu kull setgha fuq l-art, jew l-Ispirtu s-Santu li hu l-Vigarju ta' Gesu' fuq l-art.

Knisja Rumana bhala l-uniku mezz ta' salvazzjoni: li trid taghmlek membru taghha biex tikseb il-mezzi kollha ghas-salvazzjoni; minflok Gesu' bhala l-uniku mezz ta' salvazjoni, u li Hu jaghmlek membru tal-Knisja tieghu.

Kleru apparti mill-lajci: minflok saltna ta' qassisin ta'l-insara kollha ahwa; b'Gesu' bhala huna l-kbir, il-Qassis il-Kbir u wahdieni tat-Testment il-Gdid ghal dejjem

Qassisin Rumani b'titli ta' dagha, peress li huma unici ta' Alla.

Isqfijiet, raghajja, presbiteri/xjuh u djakni Rumani **bic-celibat**; minflok li mizzewgin u bi tfal fidili, kif tordna l-Iskrittura.

Tradizzjoni tal-Knisja Rumana; meqjusa awtorevoli daqs l-Iskrittura, il-Kelma ta' Alla.

L-kotba ta' **l-apokrifa**, mizjuda ma' l-Iskrittura.

Vizzjonijiet ta' suppost Gesu', Marija, mejtin ohra u angli: li suppost dehru wara li ntemmet l-Iskrittura; b'taghlim oppost ghall-Kelma ta' Alla, accettati , mhegga u mizjuda ma' l-Iskrittura.

Sistema ta' **sagramenti**, mizjuda mal-fidi.

Purgatorju, mizjud mal-Genna.

Quddies ripetut bhala sagrificcju b'gisem u demm reali: minflok tifkira tas-sagrificcju ta' darba ghal dejjem; li sehh u hu perfett, wahdieni, uniku, definittiv u xieraq tas-salib, li jtemm u jghaddi s-sagrificcji kollha permezz tas-simboli tal-hobz u l-inbid.

Opri tal-ligi u tal-karita'; mizjuda mal-grazzja permezz tal-fidi, ghas-salvazzjoni.

Maghmudija ghat-trabi bit-traxxix ta' l-ilma; minflok tghaddis u inzul fl-ilma ghall-kbar, li wiegbu u stqarrew il-fidi f'Gesu'

Maghmudija minflok il-fidi, li taghmilna ulied Alla skond l-Iskrittura.

Mahfra tad-dnubiet permezz tas-sagramenti: fosthom **il-maghmudija** u wara **l-qrar**; minflok il-mahfra tad-dnubiet, diretta minghand Alla permezz tal-fidi.

Qrar fil-widnejn tal-kleru bhala mhallfin: drawwa gdida mis-seba' seklu 'l hawn; minflok il-mahfra tad-dnubiet, li jaghti Alla biss permezz tal-fidi.

Qima **lill-angli** mizjud, mal-qima lil Alla.

Litanija ta' titli **lill-Madonna** dejjem jikbru: u litanija ta' ismijiet ta' **mejtin**; mizjuda fit-talb ma' l-Isem ta' Gesu', li dejjem jiddefendina, jidhol u jidher ghalina.

Madonna u **mejtin** ohra mizjuda fit-talb: minflok lil Gesu l-medjatur wahdieni; ghalavolja hadd minnhom mhu qaddis daqsu, miet ghalina u hafrilna dnubietna.

Madonna bhala suppost Omm Gesu' fin-natura ta' Alla; mizjuda ma' Marija, omm Gesu' fin-natura ta' bniedem.

Madonna minghajr dnub u bieb tas-sema: minflok Marija li kellha bzonn ta' Salvatur li jsalvha minn dnubietha; Alla wahdu, li Hu bla dnub u l-bieb tas-sema.

Xbihat ta' Gesu' u ohrajn; mdahhlin fil-qima Kattolika Rumana, ghalavolja l-Iskrittura tikkundanna dan.

Tempji Kattolici Rumani msejjhin Knisja, mizjuda ma' Knisja bhala l-gemgha u l-poplu msejjha minn Gesu'.

Qaddisin maghmulin mill-Papa: wara l-mewt; minflok il-kristjani kollha mahturin qaddisin minn Alla, f'din id-dinja permezz tal-fidi.

Knisja Rumana li sewwa tghallem kontra d-divorzju; imma fl-istess hin tghallem **l-annullament**, biex xorta jerga' jsir zwieg iehor.

L-Ispirtu s-Santu suppost moghti permezz **tal-grizma ta' l-isqof**, minflok moghti minn Alla permezz tal-fidi.

Id-duttrina u l-uzu ta' **l-indulgenzi**: li jinkisbu biss permezz tal-Knisja Rumana; biex jinhaffru d-dnubiet kif misthoqq skond l-istess Knisja Rumana; minflok il-mahfra minghajr piena offruta minghand Gesu', permezz tal-fidi.

Il-grazzja ta' Alla mghallma bhala hlas tal-karizma u l-ghemil taghna; minfok rigal b'xejn, permezz tal-fidi.

Suppost awtorita' ta' **mirakli** mill-Knisja Rumana, mizjuda wara li ntemm jinkiteb it-Testment il-Gdid.

Precetti ta' **astinenza** mill-laham, kuntrarju ghal dak li jghallem it-Testment il-Gdid.

- Il-Knisja Kattolika Rumana **ma tichadx** dwar l-origini tat-taghlim taghha!

Kwotazzjonijiet :

Il-Katekizmu tal-Knisja Kattolika

Arcidjocesi Ta' Malta

Gwanni Pawlu II

25 ta' Gunju 1992

Pagna 101 Paragrafu 352

Il-Knisja **tqim** l-angli.

Pagna 125 Paragrafu 466

Il-Koncilju ta' Efesu **fl-431** ipproklama li Marija saret Omm Alla.

Pagna 129 Paragrafu 476

Fis-seba Koncilju Ekumeniku, it-tieni Koncilju ta' Nicea, **fl-787**, l-Knisja gharfet bhala haga legittima li jkun hemm xbihat ta' Kristu.

Pagna 131 Paragrafu 491

Tul iz-zminijiet il-Knisja ntebhet li Marija **mimlija bil-grazzja** min Alla, giet mifdija sa mit-tnissil taghha.

Id-domma tat-tnissil bla tebgha tal-Vergni Marija, ipproklamat **fl-1854** mill-Papa Piju IX.

[Nota personali: L-Iskrittura Mqaddsa tghallem Luqa 1:28

U l-anglu dahal ghandha, u qal: Is-sliem ghalik, int li lilek **moghtija grazzja**.]

Il-Knisja Kattolika Rumana tittraduci dan il-vers hekk:

Il-Bibbja It-Tieni Edizzjoni

Ghaqda Biblika Maltija 1996

L-anglu dahal ghandha u qalilha: Sliem ghalik, **mimlija bil-grazzja**.

[Nota personali: L-Iskrittura Mqaddsa tghallem Atti 6:5, 8; 7:55.

Stiefnu, ragel **mimli** bil-fidi u bl-Ispirtu s-Santu… Stiefnu, **mimli** fidi u qawwa… **mimli** bl-Ispirtu s-Santu.]

Il-Knisja Kattolika Rumana tittraduci dan il-vers hekk:

Il-Bibbja It-Tieni Edizzjoni

Ghaqda Biblika Maltija 1996

Stiefnu, bniedem mimli bil-fidi u bl-Ispirtu s-Santu… Stiefnu kollu **grazzja** u qawwa… mimli bl-Ispirtu s-Santu.

[Nota personali: Bl-istess argument mela Stiefnu kien aktar bla dnub minn Marija; ghax jekk Marija kellha bzonn timtela' bil-grazzja, Stiefnu kien aqwa minnha ghax hu diga' kien kollu grazzja!]

Pagna 209 Paragrafu 816

Il-Knisja wahda ta' Kristu… **il-Knisja kattolika**… **Biss permezz tal-Knisja kattolika**… li hi **l-mezz** tas-salvazzjoni ghal kulhadd, jistghu jinkisbu **l-mezzi** kollha ghas-salvazzjoni.

Pagna 356 Paragrafu 1447

Mis-seba' seklu 'l hawn, ispirati mit-tradizzjoni monastika tal-Lvant, l-irhieh Irlandizi xerrdu ma' l-Ewropa… **Minn dak iz-zmien** is-sagrament baqa' jigi celebrat… **Din id-drawwa gdida**.

Pagna 369 Paragrafu 1510

Hemm xi hadd marid fostkom? Halli dan isejjah lill-presbiteri tal-Knisja u halli dawn jitolbu ghalih u jidilkuh biz-zejt f'isem il-Mulej, u t-talba **tal-fidi** ssalva lill-marid u **l-Mulej iqajmu**, u jekk ikun ghamel xi dnub jinhafrulu.

Pagna 369 Paragrafu 1512

Tul iz-zminijiet dan id-dlik tal-morda beda dejjem aktar jigi riservat ghal dawk li jkunu waslu biex **imutu**. Minhabba f'hekk is-sagrament beda jissejjah l-Ahhar dilka.

[Nota personali: Bl-istess argument il-Knisja Kattolika Rumana m'ghandiex dan id-dritt; ghax jekk il-marid ifiq tghid li bis-sahha taghha,

u jekk imut tghid li Alla hekk ried!]

Pagna 506 Paragrafu 2131

Is-seba' Koncilju ekumeniku, li sar f'Nicea fis-sena **787**… ggustifika l-kult ta' l-ikoni, xbihat qaddisa.

Pagna 257 Paragrafu 1032

Il-Knisja tirrakkomanda… **l-indulgenzi**… b'suffragju ghall-mejtin.

Pagna 362 Paragrafu 1471

Id-duttrina u l-uzu ta' **l-indulgenzi** fil-Knisja.

L-indulgenzi jistghu jintrebhu kemm ghall-hajjin u kemm ghall-mejtin.

Pagna 367 Paragrafu 1498

Bl-indulgenzi l-fidili jistghu jiksbu ghalihom stess u ghall-erwieh **tal-Purgatorju** ukoll, il-mahfra tal-piena taz-zmien misthoqqa ghad-dnubiet.

Pagna 385 Paragrafu 1579

Il-ministri kollha tal-Knisja… jghixu **fic-celibat** u jridu jharsu **c-celibat**.

Pagna 405 Paragrafu 1673

L-ezorcizmu solenni jew **l-ezorcizmu** l-kbir, jista' jsir biss minn sacerdot u bil-permess ta' l-isqof.

Pagna 482 Paragrafu 2041

Il-Precetti tal-Knisja.

Il-karattru **obbligatorju** ta' dawn il-ligijiet… maghmulin mill-awtoritajiet pastorali tal-Knisja.

Pagna 483 Paragrafu 2043

Il-hames precett… **l-astinenza**.

[Nota personali: Jiem ta' astinenza mil-laham:

bhala precett tal-Knisja Kattolika Rumana kull nhar ta' gimgha;

u matul il-jiem tar-Randan, l-aktar Ras ir-Randan, u l-Gimgha l-Kbira.]

Sant Wistin; Isqof ta' Ippona (353-430), Zwieg u Kuxjenza.

Is-sess hu **dnub**, anki fiz-zwieg. Il-mara u r-ragel jridu jaghmlu s-sess biss biex igibu t-tfal, biex ma jaghmlux **dnub**. Jekk jaghmlu s-sess biss biex igibu t-tfal; imma fis-sess jiehdu pjacir, jaghmlu **dnub** zghir. Jekk jaghmlu s-sess biex jinhabbu biss; jaghmlu **dnub** serju, daqs **l-adulterju**.

Fis-seklu hdax Girgor VII (1074-1079) stinka biex jimponi **c-celibat** fuq il-kleru; decizjoni li giet ikkonfermata minn Kallistu II fis-seklu ta' wara (1123). U jekk biss tghid li mhux veru li l-istat **celebi** huwa ahjar mill-istat taz-zwieg, il-Knisja Kattolika Rumana tishtek! [Koncilju ta' Trentu, (1545 u wara) sessjoni 24].

Koncilju

- Il-Knisja Kattolika Rumana tghallem li l-Koncilju ta' Trentu hu **nfallibli**!

Il-Katekizmu tal-Knisja Kattolika

Arcidjocesi Ta' Malta

Gwanni Pawlu II

25 ta' Gunju 1992

Pagna 227 Paragrafu 891

L-infallibilita' mwieghda lill-Knisja tinsab ukoll fil-gemgha ta' l-isqfijiet meta jhaddnu l-oghla magisteru f'ghaqda mas-successur ta' San Pietru, l-aktar f'Koncilju ekumeniku.

- Il-Knisja Kattolika Rumana **tikkwota** l-Koncilju ta' Trentu.

Il-Koncilju ta' **Trentu**: hu kwotat aktar minn **75 darba**; fil-Katekizmu tal-Knisja Kattolika, kif jispjega f'Pagna 18 Paragrafu 9, Katekizmu Ruman li ghadu jissejjah il-Katekizmu tal-Koncilju ta' **Trento**.

Pagna	Paragrafu
18	9

18	9
47	120
106	375
108	390
111	403
111	403
113	406
114	411
115	419
133	495
160	611
161	615
162	617
246	980
252	1008
255	1022
257	1031
258	1037
262	1059
281	1114
282	1121
283	1127
284	1128
284	1129
312	1250
314	1257
315	1264
317	1272
318	1281
323	1304
330	1337
337	1366
338	1371
339	1374
339	1376
339	1376
344	1394
348	1413
351	1426
353	1431
354	1436
357	1451
358	1456
358	1457
358	1457
358	1458
359	1459
359	1460
361	1468
363	1472
364	1478
369	1510
369	1511
369	1512
370	1516

371	1520
372	1523
386	1582
386	1583
393	1617
395	1631
403	1611
405	1674
439	1814
441	1821
472	1989
473	1993
475	2005
476	2009
476	2009
478	2016
492	2068
492	2068
506	2132
579	2515

- **Sahta** biex tintbaghat l-infern.

Skond l-Enciklopedija Kattolika Rumana edizzjoni 1913; meta l-Knisja Kattolika Rumana taghti l-anathema li xi hadd, il-Papa b'ritwal ipoggi **sahtiet** fuqu. Hemm ritwal miktub solenni, biex isir dan. Meta jaqra l-anathema, l-Papa jilbes hwejjeg specjali. Hu assistit minn tnax il-qassis, li jzommu xemghat mixghula. Waqt li jsejjah l-isem ta' Alla, il-Papa jghid sahta ekklezjastika solenni. Jispicca billi jghid is-sentenza; u jiddikjara li l-persuna li rcieva l-anathema, hu kkundannat **ghall-infern** ma' **Satana**. Il-qassisin jirrispondu bil-latin Fiat; halli tkun maghmula, u jitfghu ma' l-art ix-xemghat.

Il-Knisja Kattolika Rumana tikkunsidra l-erezija, nuqqas ta' qbil mad-duttrina Kattolika Rumana, bhala att kriminali. Il-Koncilju ta' Trentu, jiddikjara li kwalunkwe persuna li ma jaqbilx ma anki wahda mill-istqarrijiet ta' duttrina hu b'hekk **mishut**. Meta l-Papa jaqra l-anathema, jkun qed jghaddi sentenza fuq kriminal. L-Enciklopedija Kattolika Rumana tghid li r-ritwal ta' l-anathema hu kalkulat deliberament biex ibezza' l-kriminal; u jgeghlu jindem biex jcedi minghajr kundizzjoni, ghall-Knisja Kattolika Rumana.

[Referenzi: Collins: MA; Unmasking Catholicism, www.unmaskingcatholicism.com].

Id-digrieti tal-Koncilju ta' Trentu huma konfermati mill-Koncilju Vatikan II [perjodu 1962] u l-Katekizmu ufficjali tal-Knisja Kattolika [1992].

Id-dokumenti tal-Koncilju Vatikan II jikkwota il-Koncilju ta' Trentu bhal awtorita ghal stqarrijiet ta' duttrina, kemm fil-kwotazzjoniet u n-noti. Il-Kostituzzjoni Dommatika tal-Knisja tistqarr li l-Koncilju Vatikan II jipproponi mill-gdid, il-digriti tal-Koncilju ta' Trentu.

[Referenzi: Lumen Gentium, Kostituzzjoni Dommatika tal-Knisja, paragrafu 51. Koncilju Vatikan II, Dokumenti Konciljarjiu Post Konciljarji, Volume 1, Pagna 412.]

Id-Digrieti tal-Qassisin jghidu li l-Koncilju Vatikan II kompla ix-xoghol tal-Koncilju ta' Trentu.

[Referenzi: Optatum Totius, Digrieti tal-Qassisin, Konkluzjoni. Koncilju Vatikan II, Dokumenti Konciljarjiu Post Konciljarji, Volume 1, Pagna 724.]

- Ezempji ta' Anatemi mill-Koncilju ta' Trentu.

Jekk xi hadd ma jaccettax bhala sagri u kanonici l-kotba msemmija interament u bil-partijiet kollha taghhom [66-il ktieb tal-Bibbja u l-kotba apokrifi], kif inhuma skond id-drawwa moqrija fil-Knisja Kattolika u kif inhuma kontenuti fl-Edizzjoni antika Latina tal-Vulgata, u bi hsieb u deliberatament jichad dawn it-tradizzjonijiet; halli jkun **mishut.**

Sessjoni 4

Jekk xi hadd jghid, li bil-fidi biss l-ingusti huma ggustifikati; b'tali mod li jfisser, li xejn iktar mhu bzonnjuz biex tikkopera biex tottjeni l-grazzja tal-gustifikazzjoni… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 6 Qanun IX

Jekk xi hadd jghid, li l-fidi ta' gustifikazzjoni mhi xejn hlief kunfidenza fil-hniena divina li tahfer id-dnubiet bil-merti ta' Kristu… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 6 Qanun XII

Jekk xi hadd jghid, li l-gustizzja ricevuta mhix preservata u anki mhux mizjuda quddiem Alla permezz ta' l-opri tajba, imma li dawk l-opri huma biss il-frott u s-sinjali tal-gustifikazjoni ottenuta, imma mhux il-kawza taz-zieda; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 6 Qanun XXIV

Jekk xi hadd jghid, li d-duttrina Kattolika tal-gustifikazzjoni kif imressqa mill-koncilju qaddis f'dan id-digriet, inaqqas f'xi sens mill-Glorja jew il-merti ta' Sidna Gesu' Kristu, u mhux anzi turi l-verita' tal-fidi taghna u bl-ebda nuqqas mill-glorja ta' Alla u ta' Kristu Gesu'; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 6 Qanun XXXIII

Jekk xi hadd jghid, li wara li jkun ircieva l-grazzja tal-gustifikazzjoni, id-dejn tal-piena eterna huwa hekk mahfur lil midneb li jindem, li ma jibqa' ebda dejn ta' piena temporali x'tithallas f'din id-dinja u fid-dinja li gejja fil-purgatorju, qabel jinfetahlu l-bieb tas-saltna tas-sema, halli jkun **mishut**.

Sessjoni 6

Jekk xi hadd jghid, li s-sagramenti tal-Ligi l-Gdida ma kienux kollha mwaqqfin minn Gesu' Kristu, Sidna; jew, li huma iktar, jew inqas, minn sebgha, biex insemmuhom, Maghmudija, Konfirmazzjoni [Grizma ta' l-Isqof], l-Ewkaristija [Tqarbin], Penitenza [Qrar], l-Ahhar Dilka [Grizma tal-morda], Ordni [Ordni Sagri], u Zwieg; jew anki li kwalunke wiehed minn dawn is-seba' mhux verament u propjament sagrament; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7 Qanun I

Jekk xi hadd jghid, li konfirmazzjoni [Grizma ta' l-isqof] ta' dawk li huma mghammda hi cerimonja vojta u mhux verament u propjament sagrament; jew li fl-antik ma kienet xejn aktar minn speci ta' istruzzjoni, fejn dawk li jersqu lejn l-addoloxxenza jaghtu kont tal-fidi taghhom lil Knisja; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7

Jekk xi hadd jghid, li fil-Knisja Rumana, li hi l-omm u s-sinjura tal-knejjes kollha, mhemmx id-dottrina vera li tikkoncerna s-sagrament tal-maghmudija; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7 Qanun 3

Jekk xi hadd jghid, li s-sagramenti tal-Ligi l-Gdida mhumiex necessarji ghas-salvazzjoni, imma superfluwi; u li, minghajrhom, u anki minghajr ix-xewqa taghhom, il-bnedmni jottjenu minghand Alla, permezz tal-fidi biss, il-grazzja tal-gustifikazzjoni; peress li [s-sagramenti] kollha mhumiex fil-fatt necessarji ghal kull individwu; halli jkun **mishut**.

Sessjon 7 Qanun IV

Jekk xi hadd jghid, li l-maghmudija hi apparti, jigifieri, mhiex necessarja ghas-salvazjoni; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7 Qanun V

Jekk xi hadd jghid, li l-Kristjani kollha ghandhom il-poter li jamministraw il-kelma, u s-sagramenti kollha; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7 Qanun X

Jekk xi hadd jghid, li tfal zghar, peress li m'ghandhomx fidi attwali, mhumiex, wara li jircievu l-maghmudija, li jigu meqjusa flimkien mal-fidili; u li; ghal din ir-raguni, huma ghandhom jigu jergghu mghammdin meta jkollhom l-eta' tad-diskrezzjoni; jew; li hu ahjar li l-maghmudija ta' dawn tkun mnehhija, milli peress, waqt li ma jemmnux b'att taghhom infushom, huma ghandhom ikunu mghammdin fil-fidi uniku tal-Knisja; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 7 Qanun XIII

Jekk xi hadd jichad, li fis-sagrament ta' l-Ewkaristija l-aktar qaddisa, hemm verament kontenuti, realment, u sostanzjalment, il-gisem u d-demm flimkien ma' r-ruh u d-divinita' ta' Sidna Gesu' Kristu, u bil-konsegwenza Kristu kollu; imma jghid li Hu hemm biss forma ta' sinjal, jew figura, jew mhux reali; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 13 Qanun I

Jekk xi hadd jghid, li s-sustanza ta' l-hobz u l-inbid jibqghu fis-sagrament ta' l-Ewkaristija l-aktar qaddis, flimkien mal-gisem u d-demm ta' Sidna Gesu' Kristu, u jichdu dik il-konverzjoni meraviljuza u singulari tas-sustanza kollha tal-hobz fil-gisem, u s-sustanza kollha ta' l-inbid fid-demm, il-forom esterjuri tal-hobz u l-inbid jibqghu, liema konverzjoni l-Knisja Kattolika bl-aktar mod car issejjah transubstantazzjoni; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 13 Qanun 2

Jekk xi hadd jghid, li, fis-sagrament qaddis ta' l-Ewkaristija, Kristu, l-uniku Iben ta' Alla, m'ghandux jigi adorat bil-qima, anki b'mod estern; u ghandu, b'konsegwenza, l-anqas jigi venerat b'solennita festiva specjali, lanqas jingarr solennement madwar f'purcissjonijiet, skond ir-rit u drawwa ta' min ifahhru u universali tal-knisja qaddisa; jew; li m'ghandux jitpogga fil-pubbliku halli n-nies jadurawh, u li min jadurawh ghallura huwa idolatri; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 13 Qanun VI

Jekk xi hadd jghid, li Kristu rcevut fl-Ewkaristija hu ricevut spiritwalment biss u mhux ukoll sagramentalment u realment; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 13 Qanun 8

Jekk xi hadd jghid, li fil-Knisja Kattolika l-Penitenza [Qrar] mhiex verament u propjament sagrament, imwaqqaf minn Kristu Sidna biex jirrikoncilja l-fidili ma' Alla, ghal kemm il-darba jidinbu wara l-maghmudija; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jichad, li fil-qrar is-sacerdot ghandu s-setgha ta' mhallef li jahfer id-dnubiet; ghax il-qassisin jahfru d-dnubiet , mhux biss bhala ambaxxaturi ta' Gesu' Kristu, imma bhala mhallfin, bis-sahha tal-gudikatura taghhom - fil-fatt il-qassis jghid, jien nahfirlek dnubietek [Ego Absolvo Te]… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jghid, li permezz ta' Kristu biss jinhaffru d-dnubiet u tinghata s-salvazzjoni… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jichad, li l-mahfra tal-qassis; ma tikkonsistix biss fil-ministeru tax-xandir ta' l-Evangelju jew tad-dikjarazzjoni li permezz ta' l-Evangelju d-dnubiet inhaffru, imma hi att gudizzjarju fejn il-qassis jaqta' s-sentenza bhala mhallef… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jichad, li l-istqarrija sagramentali kienet mwaqqfa, u hi mehtiega ghas-salvazzjoni, b'ligi divina; jew jghid li l-mod ta' stqarrija privata ghand qassis, li l-Knisja Kattolika dejjem osservat mill-bidu u ghadha tosserva sal-lum, ma taqbilx mal-kmand ta' Kristu izda hi invenzjoni umana, halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14 Qanun 7

Jekk xi hadd jghid, li l-qrar tad-dnubiet kollha kif inhu osservat fil-Knisja hu mpossibli u hu tradizzjoni umana li ghandu jkun abolit minn nies twajba; jew li jghallem li kull fidil ta' Kristu jew kwalunkwe sess mhumiex marbutin darba fis-sena skond il-kostituzzjoni tal-Koncilju Lateran il-kbir, u ghal dik ir-raguni l-fidili ta' Kristu ghandhom ikunu kkonvincuti li ma jqerrux matul ir-Randan; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jghid, li Alla dejjem jahfer il-penali kollha flimkien mal-htija u li s-sodisfazzjoni tal-penitenti mhi xejn iktar minn il-fidi li biha jindunaw li Kristu issodisfa ghalihom; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 14

Jekk xi hadd jghid, li fil-quddiesa ma jigix offrut sagrificcju veru u reali lil Alla… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 22

Jekk xi hadd jghid, li b'dawn il-kliem, Aghmlu dan b'tifkira tieghi [Luqa 22:19], Kristu m'ghamilx l-appostli qassisin; jew, ma ordnax li huma, u qassisin ohra ghandhom joffru l-gisem u d-demm Tieghu stess; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 22 Qanun II

Jekk xi hadd jghid, li s-sagrificcju tal-quddiesa hu wiehed biss ta' tifhir u ringrazzjament; jew li hi sempliciment tifkira tas-sagrificcju konsumat fuq is-salib imma mhux wiehed propizjatorju… u m'ghandiex tkun offerta ghall-hajjin u l-mejtin, ghad-dnubiet, kastigi, sodisfazjonijiet, u ghal necessitajiet ohra; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 22 Qanun III

Jekk xi hadd jghid, li hu ngann li ticcelebra quddies ghad unur tal-qaddisin u biex tottjeni l-intercessjoni taghhom ma' Alla, kif il-Knisja trid; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 22 Qanun V

Jekk xi hadd jghid, li m'hemmx fit-Testment il-Gdid sacerdozzju visibli u estern; jew li m'hemm l-ebda poter li tikkonsagra u toffri l-gisem u d-demm veri tal-Mulej, u li tahfer u zzomm id-dnubiet; imma biss ufficju u sempliciment ministeru ta' xandir ta' l-Evangelju, jew, li dawk li ma jxandrux mhumiex qassisin xejn; halli jkun **mishut**.

Jekk xi hadd jghid, li fil-Knisja Kattolika m'hemmx gerarkija mwaqqfa b'ordni divin, tikkonsisti minn isqfijiet, qassisin, u ministri; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 23 Qanun VI

Jekk xi hadd jghid, li l-isqfijiet li huma maghzula bl-awtorita tal-pontifiku Ruman mhumiex isqfijiet veri u legittimi, imma sempliciment ingann uman; halli jkun **mishut**.

Sessjoni 23 Qanun VIII

Jekk xi hadd jghid, li mhux veru li l-istat celebi huwa ahjar mill-istat taz-zwieg… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 24.

Galadarba l-Knisja Kattolika, istruita mill-Ispirtu s-Santu, u, mmexxija mill-kitbiet sagri u t-tradizzjoni antika tal-Missirijiet, ghallmet fil-koncilji sagri u recentament hafna f'dan il-koncilju ekumeniku li hemm purgatorju, u li l-erwieh hemm mizmuma huma mghejjuna bis-suffragji tal-fidili u l-aktar bis-sagrificcju accettabli ta' l-altar, il-koncilju qaddis jikkmanda li l-isqfijiet jithabbtu b'diligenza sa ma d-duttrina bis-sens tal-purgatorju, trasmessa mill-Missirijiet u l-koncilji sagri, tkun emmnuta u mantenuta mill-fidili ta' Kristu, u tkun kullimkien mghallma u ppridkata, inkella… halli jkun **mishut.**

Sessjoni 25

Il-koncilju qaddis jikkmanda l-isqfijiet kollha u ohrajn li jzommu l-ufficcju tat-tghalim u ghandhom kmand mill-kura tar-ruh, li bi qbil ma' l-uzanza tal-Knisja Kattolika u Appostolika, ircevuta miz-zminijiet primittivi tar-religjon Kristjana, u bit-tghalim unanimu tal-Missirijiet qaddisa u d-digrieti tal-koncilji mqaddsa, ghandhom fuq kollox l-fidili b'diligenza f'matterji relatati ma' l-intercessjoni u l-invokazzjoni tal-qaddisin, l-venerazzjoni tar-relikwi, u l-uzu legittimu tal-immagnijiet, jghallmuhom li l-qaddisin li jsaltnu flimkien ma' Kristu joffru t-talb taghhom lil Alla ghall-bnedmin, li hu tajjeb u ta' beneficcju kostanti li tinvokhom u li tirrikorri ghat-talb taghhom, assistenza u support biex jottjenu favuri minghand Alla permezz ta' Ibnu, Gesu' Kristu Sidna, li hu biss hu r-redentur u s-salvatur; u li jahsbu b'mod hazin li jichdu li l-qaddisin li jgawdu ferh etern fil-genna m'ghandhomx ikunu invokati, jew jsostnu li dawn ma jitolbux ghall-bnedmin, jew li l-invokazzjoni lilhom biex jitolbu ghal kull wiehed minna individwalment hi idolatrija, jew li hi opposta ghal kelma ta' Alla u inkonsistenti ma' l-unur tal-medjatur wiehed bejn Alla u l-bnedmin, Gesu' Kristu, jew li hu genn li titlob b'invokazjoni jew mentali lil dawk li jsaltnu fil-genna… halli jkun **mishut**.

Sessjoni 25

3.Apokrifa

- Il-Kotba **Kanonici**, Testment il-Qadim u l-Apokrifa.

L-Iskrittura Mqaddsa hi maghmula minn diversi kotba: msejjha **kanonici**; u migbura f'zewg sezzjonijiet it-Testment il-Qadim u l-Gdid. Huma **Kanonici**; jigifieri r-regola tal-fidi, ghax huma moghtija b'ispirazzjoni min Alla.

- Kif ingabru flimkien il-kotba **kanonici**?

Il-kotba tat-Testment il-Qadim inkitbu bl-Ebrajk; bl-ahhar profeta jikteb xi erba' sekli qabel il-migja tal-Messija, u kienu meqjusa mil-Lhud bhala l-Kelma ta' Alla. L-apokrifa huma numru ta' kotba miktubin bil-Grieg; xi mitejn sena qabel Kristu, mizjuda mat-traduzzjoni bil-Grieg imsejha Septwaginta.

Il-Lhud qatt ma accettaw dawn il-kotba bhala ispirati. Gesu' u l-kittieba tat-Testment il-Gdid ikkwotaw ta' spiss mill-Iskrittura tal-Lhud; biex jaghtu prova tat-taghlim taghhom, izda qatt ma ikkwotaw b'dan il-mod mill-apokrifa. Fis-sena 90 wara Kristu l-Lhud iltaqghu f'Gamnija, u nizzlu l-lista kollha ta' kotba. Hallew barra l-apokrifa. Fil-kitba tieghu l-istoriku Lhudi Gosefu, ukoll nizzel l-lista ta' kotba **kanonici** u halla barra l-apokrifa.

Madankollu fis-seklu erbgha l-Koncilji Regjonali: u allura mhux obbligatorji fuq il-Knisja Kattolika kollha; ta' Ippona u Kartagni, influwenzati mill-opinjoni ta' Sant Wistin, laqghu whud mill-kotba apokrifi bhala kanonici.

Fis-sekli ta' wara kien hemm opinjonijiet differenti dwar dawn il-kotba. Kien biss fis-seklu sittax [il-koncilju ta' Trentu 1545 u wara]: li l-Knisja Rumana qatghetha li l-apokrifa huma parti mill-Iskrittura Mqaddsa; avolja sa dak iz-zmien kien hemm Kattolici Rumani mlahhqin, bhal San Gejtanu [seklu 16] u l-kardinal Francesco Jimenez [1436-1517], li kienu jghallmu li l-apokrifa mhumiex **kanonici**.

- Dawn il-kwotazzjonijiet juru li s-Santi Padri kienu tal-fehma li l-apokrifa mhumiex parti mill-Iskrittura.

[Referenzi:

www.ccel.org u www.newadvent.org/fathers u Catholic, But Not Roman Catholic, www.ntrmin.org/resources/cnnrc.zip (download)]

- Atanasju [295-375]

Hemm kotba ohra [minbarra l-kotba tat-Testment il-Qadim] li **m'humiex** inkluzi fil-lista tal-Kotba Mqaddsa… l-gherf ta' Salamun, u l-gherf ta' Bin Sirak, Ester, Guditta u Tobija.

- San Gilormu [347-420]

Dak li s-Salvatur qal "hu miktub" huwa tassew miktub. Fejn kien miktub? **Mhux** fis-Septwaginta, u l-Knisja ma taghrafx l-Apokrifa. Ghalhekk jehtieg immorru lura lejn il-ktieb tal-Lhud, li minnu ikkwota l-Mulej.

Guditta, Tobija u l-kotba tal-Makkabej, izda ma **tghoddhomx** mal-kotba kanonici.

- Rufinu

Hemm kotba ohra li missirijietna ma **jsejjhux** kanonici… [u jsemmi l-ktieb ta' l-Gherf, bin Sirak, Tobija, Guditta u l-kotba tal-Makkabej].

- Girgor 1, isqof ta' Ruma [seklu sebgha]

[Il-kotba tal-Makkabej]… **m'humiex** kanonici.

- Cirillu ta' Gerusalemm [seklu disgha]

It-tnejn u ghoxrin ktieb tat-Testment il-Qadim …

[Nota personali: Skond it-tqassim tal-kotba: it-22 ktieb fl-Iskrittura Lhudija; huma ezatt l-istess bhad-39 ktieb tat-Testment il-Qadim tal-Iskrittura Protestanta, peress li xi kotba fl-Iskrittura Lhudija huma migbura flimkien bhala ktieb wiehed. It-Testment il-Qadim fl-Iskrittura Kattolika Rumana, jinkludi z-zieda tal-kotba apokrifa.]

… m'ghandhom xejn **x'jaqsmu** mal-kitbiet apokrifi.

- San Amphilochius

Il-kotba kollha li huma deutero-kanonici huma **mnehhija**.

- San Girgor ta' Nazianzen, isqof ta' Kostantinopoli. (329-389)

Mnehhija kollha huma l-kotba deutero-kanonici.

- Gwanni ta' Damasku [675-749]

l-apokrifa **mhumiex** meqjusa.

- X'tghallem l-Iskrittura rigward **l-apokrifa**?

L-Iskrittura tghallem car li l-apokrifa mizjuda mat-Testment l-Antik, mhumiex parti mill-Kelma ta' Alla.

Lilhom [lill-Lhud] kienu fdati l-Orakli ta' Alla. Rumani 3:2.

Ghax jien nixhed lil kull bniedem li jisma' l-kliem tal-profezija ta' dal-ktieb: Jekk xi hadd **izid** ma' dawn il-hwejjeg, izidlu Alla l-kastigi li huma miktubin f'dal-ktieb. Ir-Rivelazzjoni [bil-Grieg l-Apokalissi 22:18.]

- Il-Knisja Kattolika Rumana **tammetti** dwar l-apokrifa!

Kwotazzjonijiet:

Il-Bibbja It-Tieni Edizzjoni

Ghaqda Biblika Maltija 1996

Pagna VIII

… **Dewterokanonici**…

[Nota personali: Issejjah il-kotba apokrifi bhala kotba 'Dewterokanonici';

dewtero tfisser it-tieni, kanonici tfisser regola tal-fidi: mela l-apokrifa huma fi kliem il-Knisja Kattolika Rumana stess; it-tieni kotba tar-regola tal-fidi, u mhux l-ewwel bhall-Iskrittura!]

1. Tobit
2. Guditta
3. Baruk
4. Ittra ta' Geremija
5. Makkabin 1
6. Makkabin 2
7. L-Gherf ta' Salamun
8. L-Gherf ta' Bin Sirak
9. 3 Kapitli [parti minn 3, 13 u 14] *Mizjuda* ma' Danjel
10. 6 Kapitli [A,B,C,D,E u F] *Mizjuda* ma' Ester

- Tobit

Pagna 481

Il-ktieb ta' Tobit, miktub aktarx fit-tieni seklu QK, wasal ghandna bil-Grieg. Il-Lhud… **ma jaccettawx** dan il-ktieb bhala ispirat.

- Guditta

Pagna 495

Il-Ktieb ta' Guditta… hu **rakkont** minsug minn grajjiet storici/**folkloristici** u **mill-fantasija** ta' awtur tat-tieni jew l-ewwel seklu QK. Il-Lhud… **ma jaccettawx** dan il-ktieb bhala ispirat.

Pagna 495 Nota 1

Arfaksad: dan is-sultan fl-istorja tal-Medja **qatt** ma jissemma; hu isem **fittizju** – Minn dan jidher li dan il-ktieb hu **storja fittizja**.

Pagna 496 Nota 4

Sinjal iehor li l-awtur qieghed jinseg **ir-rakkont** b'elementi **diversi** mehudin mill-istorja u maghguna flimkien skond **il-fantasija** tieghu.

- 6 Kapitli [A,B,C,D,E u F] *Mizjuda* ma' Ester

pagna 511

Il-Ktieb ta' Ester hu **rakkont** minsug minn fatti storici u **folkloristici** u **mill-fantasija** ta' l-awtur. Il-ktieb wasal ghandna f'zewg forom, il-qasira bil-Lhudi, miktuba fi tmiem il-hakma Persjana, u dik **twila bil-Grieg**, mahduma fis-sena 78/77 QK, li l-Knisja accettat **biz-zjidiet** kollha. Dawn iz-zjidiet, li l-Lhud… **ma jaccettawx** b'ispirati.

- Makkabin 1 u Makkabin 2

Pagna 524

Iz-zewg kotba tal-Makkabin

Dawn il-kotba l-Lhud… **ma jghodduhomx** mal-Kotba Mqaddsa.

Pagna 560 Nota 14

L-awtur ta' din l-ittra qieghed jorbot fuq **xnighat** popolari.

Pagna 560 Nota 18

Ikollna nghidu li m'hijiex hlief **leggenda fit-tradizzjoni** popolari.

Pagna 561 Nota1

Din hi **leggenda** ohra popolari bhal dik ta' qabilha.

Pagna 578 Nota 43

Fuq din il-bazi hi **mibnija** d-duttrina tal-purgatorju u l-effikacja ta' l-offerta tas-suffragju ghall-erwieh tal-purgatorju.

Pagna 583 Kapitlu 15 vers 37

Gheluq

Dan li stajt naghmel!

Dawn kienu **l-grajja** li ghaddew minn ghala Nikanor, minn dakinhar il-belt baqghet f'idejn l-Ghebrej, u hawn jien ukoll nieqaf bl-istorja tieghi. Jekk inhi miktuba tajjeb u mqassma bis-sengha, dan li kont nixtieq; jekk harget **kajmana** u **nofs kedda**, **dan li stajt naghmel**.

- L-Gherf ta' Salamun

Pagna 752

IL-Ktieb ta' l-Gherf

Kiteb **bil-Grieg**… Il-Lhud… **ma jaccettawhx** bhala ktieb ispirat.

- L-Gherf ta' Bin Sirak

Pagna 774

Il-Ktieb ta' l-Gherf ta' Gozwe' Bin Sirak

L-Lhud… **ma jaccettawhx** bhala ktieb ispirat.

- Baruk

Pagna 975

Il-Ktieb ta' Ba'ruk

Ma nsibuhx fil-Bibbja Lhudija.

- 3 Kapitli [parti minn 3, 13 u 14] *Mizjuda* ma' Danjel

Pagna 1041

Il-Ktieb ta' Danjel

Dawn iz-zjidiet… l-Lhud… **ma jaccettawhomx**.

Pagna 1045 Nota 24

Dan l-innu **ma nsibuhx** fit-Test Aramajk

Pagna 1061 Nota 2

Ma **tinsabx** fil-Bibbja Lhudija

[Nota personali: Il-Knisja Kattolika Rumana mela zzid ma' l-Iskrittura li diga' hu hazin fih innifsu: bi kliemha stess rakkonti, stejjer u grajjiet fittizji kollhom folkor, fantasija, xnighat, leggendi u tradizzjonijiet, bhala raguni fosthom biex tibni d-duttrina mhiex Skritturali tal-purgatorju, u tibni t-taghlim favur l-effikacja ta' l-offerti ghas-suffragju ta' l-erwieh.]

<u>4. Storja.</u>

- Nirringrazzjaw lil Alla ghat-taghlim **it-tajjeb**.

Trabbejna f'pajjiz Kattoliku Ruman. Nafu sew il-qedem tar-religjon Kattolika Rumana. Nafu l-qima u t-talb; il-qari ta' l-Iskrittura, u l-ghemejjel tajba ta' hafna Kattolici Rumani devoti. Fuq hekk ma nistghu nghidu xejn hazin. Anzi bil-qalb infahhru 'l Alla ta' kull haga tajba fir-religjon Kattolika Rumana.

Fil-bidu tal-Knisja ta' Gesu', kien hemm xi whud fil-Knisja Kattolika Rumana li cahdu d-divinita' ta' Gesu'. L-Iskrittura tghallem li Gesu' hu tassew Alla u tassew bniedem. Nirringrazzjaw 'l Alla li l-Knisja Kattolika Rumana ghadha temmen u tiddefendi din id-dottrina ewlenija.

- San Basilju [330-379]

Jien nitkellem rigward il-fidi, biex tinduna mill-ewwel il-qawwa tal-verita' tal-prova Skritturali u l-hsara ta' l-eresija.

- Alessandru ta' Lixandra

Nzommu l-priva religjuza ta' l-Iskritturi antiki dwar dak li jikkoncerna lil Kristu.

- Klement ta' Lixandra [150-216]. Noti 1:2, 3:12.

l-Iben hu **Alla**, u ha l-forma ta' bniedem, minghajr dnub, ministru ta' Alla, l-Kelma li hi **Alla**, flimkien mal-Missier, fuq il-lemin tal-Missier, forma ta' Alla u hu **Alla**.

- Ippolitu [it-tielet seklu].

Il-bniedem jaghraf Alla l-Missier li jista' kollox, u Kristu Gesu' l-Iben ta' Alla, li kien **Alla** u sar bniedem, lil min il-Missier ghamel kollox suggett, hlief lilu, u l-Ispirtu s-Santu, u dawn huma tlieta. Biss xorta hu muri li hemm Alla wiehed.

- Atanasju [295-375]. Diskorsi kontra l-ereziji, 1:4:13, 5:21.

Hu car li l-Iskrittura tiddikjara li l-Iben kien minn dejjem. Hu fatt li Gesu' hu **Alla**. Il-fatt li Gesu' hu **Alla**, jinsab fl-Iskrittura, u dan hu maghruf minn dawk li lesti jemmnu d-duttrina religjuza.

- Ilarju ta' Poitiers [315-368]. Noti 2:5, 3:23.

Irridu nipproklamaw, ezatt kif insibu fil-Klema ta' l-Iskrittura, l-maesta' tal-Missier, l-Iben u l-Ispirtu s-Santu; u b'hekk inwaqqfu li jinsterqu d-divinita' minn dawn l-ismijiet.

- Girgor ta' Nissa, Isqof ta' Nissa fil-Kappadocija [330-395]. Katekizmu l-Kbir numru 4

Li hemm il-Kelma ta' Alla, u l-Ispirtu ta' Alla; it-tnejn holqu dak kollu li nhalaq, hu muri bl-aktar mod car mill-Iskritturi divinament spirati.

- San Ambrosju, isqof ta' Milan [339-397]. Fuq l-Ispirtu s-Santu 3:14:94, 3:14:101-102

Specjalment fl-Epistoli li l-appostlu kiteb lit-Tessalonkin, hu bl-aktar mod car jpoggi l-unita ta' Alla u s-sovranita' tal-Missier, l-Iben u l-Ispirtu s-Santu. Ahna li gejna kkonvertiti lill-Mulej fil-mirja ta' l-Iskritturi.

- Sant Wistin, Isqof ta' Ippona [353-430]. Priedki fuq lezzjonijiet selezjonati tat-Testment il-Gdid 2:1.

Il-Missier fil-vuci, l-Iben fir-ragel, l-Ispirtu s-Santu fil-hamiema. Min jista' jkollu xi dubju meta l-Evangelju nnifsu jixhed bl-aktar mod car?

- Erasmus, Patri tal-Knisja ta' Ruma

J'Alla l-ifqar mara taqra l-Evangelju u l-ittri ta' Pawlu. J'Alla dawn jigi tradotti fil-lingwi kollha. Halli min jahrat l-ghelieqi jkanthom waqt ix-xoghol; min jinseg jahseb fihom waqt li jahdem, u min jivvjagga jistrieh bil-qari taghhom waqt il-vjagg.

- Nitolbu lil Alla jiddefendina mit-taghlim **zbaljat**!

Fl-istess hin bl-umilta' kollha u b'sens ta' responsabilita', jehtieg nuru li hemm taghlim zbaljat. Kemm-il darba smajna li l-Knisja Kattolika Rumana ilha minn zmien l-appostli tghallem l-istess? Fil-fatt maz-zminijiet dahhlu hafna ideat u tradizzjonjiet umani, u thalltu mal-fidi ta' Gesu'. Halli niftakru t-twissija ta' Gesu': La titqarqux! [Mattew 24:4, Mark 13:5, Luqa 21:8.].Alla ma jilqax il-qima ta' religjon Kristjana mhallta bit-tradizzjonijiet umani [Mark 7:7.]. M'ghandna ebda hsieb nikkundannaw kulma hu Kattoliku Ruman. Wisq anqas ghandna xi haga personali kontra l-mexxejja tal-Knisja Kattolika Rumana. Irridu infarrfru t-trabb li ngabar matul is-sekli, biex il-verita' ta' l-Evangelju tidher. J'Alla Gesu' jaghtina l-grazzja naghrfuh!

- Charles Chiniquy; **former** Roman Catholic Priest 19th Century, 50 years in the Church of Rome.

Meta l-Knisja ta' Ruma thalli nies li mhumiex qassisin ta' Ruma, ikollhom kopja ta' l-Iskrittura jew meta l-qassis tal-Knisja ta' Ruma jircievi l-Iskrittura minghand il-Knisja ta' Ruma, dan isehh b'kundizzjoni importanti.

Ghalkemm il-kleru jew il-lajci jistghu jaqraw l-Iskrittura: qatt, qatt, taht ebda cirkostanza, ma jistghu jinterpretaw kelma wahda skond l-intelligenza taghhom. Meta bniedem jilhaq sacerdot tal-Knisja ta' Ruma, jahlef li jinterpreta l-Iskrittura skond is-suppost kunsens unanimu ta' l-ufficjali tal-Knisja ta' Ruma.

Skons il-Knisja ta' Ruma: hu dnub gravi jekk il-bnedmin ifissru l-Iskrittura, jekk tipprova tinterpreta l-Iskrittura tintilef.

L-aktar bicca xoghol iebsa ghal min irid isir qassis tal-Knisja ta' Ruma, hi l-istudji tal-kitbiet ta' l-ufficjali taghha. Wiehed jithawwad jara kif ma hemm l-ebda kunsens unanimu, u ma jaqblux bejniethom. U dan meta suppost li dak li jkun jifhem l-Iskrittura Mqaddsa biss; skond is-suppost kunsens unanimu taghhom, fejn suppost jaqblu bejniethom. Dan kien gie ordnat mill-Papa Piju IV; li hu nnifsu qatt ma qara ktieb wiehed dwar x'qalu l-ufficjali tal-Knisja ta' Ruma, u bid-decizjoni ta' Trentu.

Il-fatti huma li aktar minn zewg terzi ta' dak li ufficjal tal-Knisja ta' Ruma jikteb, jinkiteb biex juri li ufficjal iehor kien zbaljat u eretiku. L-istudji ta' l-ufficjali tal-Knisja ta' Ruma; juri li ma jaqblux bejniethom, u hafna minnhom ma jaqblux ma dak li kienu ghallmu huma stess ftit qabel. Hafna drabi jammettu li kienu zbaljati: meta qalu dik jew l-ohra; jew li dan l-ahhar biddlu l-fehma taghhom, u li issa ghandhom il-verita' li ssalva u mhux dik li qalu ftit ilu: u li issa jghidulha zball tat-telfien.

Il-kotba l-ohra: suppost miktuba mill-appostli; apparti dawk li nsibu fl-Iskrittura, huma kotba giddibin u qarrieqa, prezentati mill-Knisja ta' Ruma taparsi veritajiet tal-Vangelu. L-istess Knisja Rumana qassmet dikkjarazzjonijiet foloz; u ziedet kitbiet ohrajn foloz, biex jigi miftiehem ezatt l-oppost ta' dak li nkiteb fl-original.

- Richard Bennett; **former** Roman Catholic priest 1985, From Tradition to Faith.

Meta wiehed jidhol is-seminarju biex isir qassis tal-Knisja ta' Ruma, mhux veru li jistudja l-Iskrittura. L-ewwel jistudja l-filosofija ta' Aristotile, bniedem li ma kienx jemmen b'Alla ta' l-Iskrittura. Wara jistudja t-tradizzjoni tal-Knisja ta' Ruma. Wara jistudja t-taghlim tal-kapijiet tal-Knisja ta' Ruma. Wara jistudja t-taghlim ta' Tumas Akwina, li kien dixxiplu tat-taghlim pagan ta' Aristotile. Mbaghad: forsi; tintuza ftit li xejn, l-Iskrittura, u qatt ma hi meqjusa bhala l-bazi tal-verita'.

Dan kuntrarju ghat-taghlim ta' l-Iskrittura; li tghallem li hi biss hi l-verita', u hi bizzejjed ghas-salvazzjoni. Gesu' qies l-Iskrittura biss bhala l-awtorita', u kkundanna t-tradizzjoni tal-bnedmin. Pawlu kien jemmen biss l-Iskrittura, u kkundanna l-filosofija tal-bnedmin. Pietru kien jemmen li l-Iskrittura biss hi d-dawl taghna.

- Titli **tal-Papat**.

Inti finalment **Alla** iehor fuq l-art.

[Referenzi: Christopher Marcellus in an oration addressed to Pope Julius II, in the 5th Lateran Council, Session IV (1512)

Council Edition. Colm. Agrip. 1618, (Sacrorum Conciliorum, J.D.Mansi {ed}, Vol. 32, col. 761) History of the Councils, vol XIV, col 109, by Labbe and Cossart.]

Dominum **Deum** Nostrum Papam. Our Lord **God** the Pope.

Mulej **Alla** taghna l-Papa.

[Referenzi: The Gloss of Extravagantes of Pope John XXII, Cum. Inter, title 14, chapter 4, "Ad Callem Sexti Decretalium", Column 140, Paris, 1685.

Extravagantes, Antwerp edition, column 153. Roman Canon Law Pope Gregory XIII]

Il-Papa ghandu l-post fid-dinja… tal-veru **Alla**.

X'jien jien jekk mhux **Alla**?

[Referenzi: Pope Innocent III: Decretals Domini Gregori ix Translatione Episcoporum, on the Transference of Bishops, title 7, chapter 3; Corpus Juris Canonice, 2nd Leipzig er., 1881, col 99. Paris 1612, tom. 2, Decretales, col. 205.]

Il-Papa… Alla nnifsu fid-dinja.

[Referenzi: New York Cathecism.]

Il-Papa u **Alla** huma l-istess.

[Referenzi: Pope Pius V: Barclay, Chapter xxvii, p. 218, "Cities Petrus Bertanous".]

Ahna nzommu f'din id-dinja l-post ta' **Alla** li jista' kollox.

[Referenzi: Pope Leo XIII: Praeclara Gratulationis Publicae, The Reunion of Christendom, Encyclical promulgated on June 20, 1894.]

Il-Papa… hu **Gesu'** Kristu nnifsu, mohbi taht il-velu tal-laham.

[Referenzi: Pope Pius X: Catholic National; July 13, 1895.]

Il-Papa, billi hu **Alla**, ma jistax jigi ggudikat.

[Referenzi: Pope Nicholas I: History of the Councils. Vol. IX, Dist.: Can 7, " Satis Evidentur Decret Gratian Primer Para", by Labbe and Cossart.]

- Emmen fis-Salvazzjoni ta' l-Evangelju ta' **Gesu'**.

X'inkunu qlajna jekk nintebhu u naghrfu li r-religjon tal-Knisja Kattolika Rumana, hi mhassra b'hafna taghlim u prattici ta' origini umana? Inkunu ksibna xi haga ghal ruhna? Lanqas xejn. Jekk intbahna li l-vapur imtaqqab u qed jimtela l-ilma, ma jiswa xejn jekk nishtu l-vapur u naqbzu l-bahar. Fl-ahhar mill-ahhar neghrqu xorta wahda.

Semmajna l-allarm biex nigbdu l-attenzjoni ghall-periklu li qeghdin fih; u biex nirkbu fuq id-daghjsa tas-salvatagg, li hi Gesu'! Fih insibu s-salvazzjoni, il-helsien mill-kundanna u serhan ghal ruhna. Hu jwassalna shah sa xatt is-smewwiet. Fl-Iskrittura ghandna l-gherf kollu li nehtieghu biex naghrfu r-rieda ta' Alla, u nghixu hajja kif toghgob lilu.

M'ghandiex nibqghu nittamaw f'ebda persuna ohra, jew fit-tjieba u l-ghemejjel taghna. Ghandna nemmnu biss f'Gesu'. Inhallu f'idejh dak li ahna qatt ma stajna naghmlu, it-tpattija ta' dnubietna u d-dritt ghall-Genna. Gesu' ta hajtu b'sagrificcju u b'fidwa ghal hafna. Gesu' qam mill-imwiet.

Qieghed fis-sema jsejjah lill-midinbin: "Ejjew ghandi, intom ilkoll li tahdmu, u li intom imghobbijin wisq, u jien inserrahkom.", [Mattew 11:28]. Fih insibu l-mahfra u l-hajja. "Ejjew ghandi." Kristu ma jqarraqx bina zgur!

Miktub minn Renald Williams.
Jekk tixtieq aktar letteratura Kristjana,
ibghat SMS lil Renald fuq 79280325;
jew zur dawn il-websites:
www.tecmalta.org/malti.htm
www.justforcatholics.org/malti.htm